

Toespraak Maddy Batelaan leerling VCL | 2020

Nationale Herdenking
15 augustus 1945

Het is lente 1945. In Nederland barsten de bevrijdingsfeesten los, de mensen krijgen weer kleur op de wangen.

Maar in Soerabaja, Nederlands-Indië zitten de luiken potdicht. Dunne strepen licht sijpelen naar binnen in het huis van mijn opa, maar zijn moeder trekt hem bij het raam vandaan. Hij mag alleen naar buiten als het echt niet anders kan.

Voorjaar 2020, mijn straat veranderde. De zon scheen maar er hing een kilte in de lucht. Afstand overal. Als ik naar buiten moest bedekte ik mijn gezicht.

Covid kniep de kleur uit ons leven en maakte mensen ongerust, de lock down bracht een gevoel van onveiligheid met zich mee. Begrijp ik daardoor nu beter wat oorlog is?

In de oorlog werden mensen apart gezet. Niet om een virus in de dammen, maar om het kwaad te verspreiden. Als je opgroeit in vrijheid weet je niet hoe het is als je jeugd wordt beheerst door wapens en geweld. Dus nee.

De laatste tijd heb ik veel nagedacht over mijn roots. Ik kijk naar mijn Indische familie, en realiseer me dat ik sommige dingen nu beter begrijp. Maar ook dat veel dingen een raadsel zullen blijven.

Ik heb zwart-wit foto's bekeken. De figuurlijke kleurpotloden erbij gepakt en ze stukje bij beetje ingekleurd. En ineens sprongen ze van de pagina's.

Er zijn geen foto's van mijn familie tijdens de oorlog, ze zaten nooit in een kamp maar moesten daarbuiten zien te overleven, zonder inkomen in een onveilige wereld.

Ook heb ik nooit foto's gezien van bevrijdingsfeesten in Nederlands-Indië. Geen juichende kinderen met rood-wit-blauw vlaggetjes, geen optochten van met bloemen versierde tanks.

Dit is wat ik weet. Mijn grootvader werd in 1939 geboren in Surabaya. Hij leefde in een land van kleuren en geuren: zwemmen in de kali, kattenkwaad, kleefrijst; de totale vrijheid van een kleine jongen in een grote stad. Hij was een echte doerak toen de oorlog begon. Toen vielen de deuren dicht, op slot.

Toen hij in 1953 in Nederland aankwam was hij 15 jaar. Hij had toen al twee oorlogen overleefd. Zijn katapult, het speelgoed van zijn jeugd, had hij onderweg naar de haven van Tandok Priok uit het treinraampje gegooid. Op dat moment liet hij zijn jeugd en zijn land voorgoed achter zich.

Mijn overgrootvader Dolf, was de hele oorlog spoorloos. Mijn overgrootmoeder Vicky, moeder van acht kinderen, stond er alleen voor.

Vicky, geboren in 1910 als dochter van Njai Raden Adjeng Kaspiah, was een echte overlever. Ze loodste haar gezin door de oorlog heen en wachtte tot haar man weer thuis kwam.

Ik stel me voor dat zij ontelbaar veel pannetjes op het vuur had staan, voortdurend oplettend of er niks zou aanbranden of overkoken. Altijd net op tijd om aan de knoppen te draaien en zo de boel te redden. Niet over praten, soedah, laat maar. Dankzij Vicky kwamen wij hier. Mijn familie.

Mijn opa was een jongen, jonger nog dan ik nu, die terecht kwam in de raderen van de geschiedenis. En eigenlijk weet ik maar zo weinig van wat hij heeft meegemaakt. Nu is het te laat om het te vragen. Er zitten nog steeds gaten in de familie verhalen; mijn verhaal, uw verhaal, ons verhaal.

Ik ken alleen de koude feiten, niet ingekleurd met de persoonlijke herinneringen van mijn grootvader. Is het erg als ik teleurgesteld ben dat hij er zo weinig over kon praten? Dat hij zó weinig tegen mij, zijn eigen kleindochter heeft verteld. Het is toch ook mijn verhaal? Misschien ben ik er zelfs een beetje verdrietig om. Maar soms ligt de waarheid heel diep onder de grond en is het te laat om te gaan graven.

Mijn generatie wil weten hoe het was. Zelfs na 75 jaar vallen er nog steeds stukjes van de puzzel op hun plek. Het grote plaatje komt in zicht en hoe dichterbij je inzoomt hoe meer kleuren je ziet. Iedere familie zijn eigen verhaal, ieder mens zijn eigen versie daar weer van.

Wij zijn de derde en de vierde generatie. We zijn geboren in Nederland. Wij, boers en zussen, neven en nichten, kleinkinderen en achterkleinkinderen dragen een hele wereldgeschiedenis in ons mee.

Wij staan soms in uw schaduw, maar meestal op uw schouders, en we maken onze eigen toekomst als één grote Indische familie in Nederland.

Vertrouw ons met uw verhaal.

Wij dragen het verder.